

Вплив азотних підживлень на вміст загального азоту в
рослинах пшениці озимої

Варіант	Вміст загального азоту, %							
	весняне кущення		вихід в трубку		цвітіння		повна стиглість	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Фон (P ₆₀ K ₆₀) + N ₆₀ (контроль)	4,11	3,84	3,14	3,11	3,11	3,00	3,00	2,81
Фон (P ₆₀ K ₆₀) + N ₃₀ (I підживлення)	3,18	3,12	2,94	2,85	2,93	2,91	2,61	2,54
Фон (P ₆₀ K ₆₀) + N ₃₀ (I підживлення) + N ₃₀ (II підживлення)	4,10	3,85	3,92	3,11	3,63	3,08	3,42	3,21
Фон (P ₆₀ K ₆₀) + N ₃₀ (I підживлення) + N ₃₀ (II підживлення) + N ₃₀ (III підживлення).	4,24	3,85	4,10	3,14	3,77	3,22	3,90	4,01

Використання підживлень дозволяє підвищувати вміст азоту в рослинах, що може обумовлює позитивну дію на поліпшення якості зерна.

УДК 633: 94(4/9)

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК РОСЛИННИЦТВА У РІЛЬНИЧІЙ ШКОЛІ ДУБЛЯН

Клименко М. Б.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека

Національної академії аграрних наук України

E-mail: klymenko_mike@ukr.net

Рільнична школа у Дублянах, що була заснована у другій половині XIX століття, відіграла ключову роль у розвитку аграрної науки та освіти у Королівстві Галичини та Володимирії. Вона стала не лише центром підготовки висококваліфікованих спеціалістів у сільському господарстві, а й осередком наукових досліджень у галузі рільництва та рослинництва. Завдяки діяльності викладачів та науковців, у Дублянах були впроваджені

передові методи агрономії, селекції та агротехнічних досліджень. Рільнича школа Дублян розпочала власну діяльність у галузі рослинництва практично з моменту свого заснування. Важливу роль у цьому процесі відіграло функціонування при школі господарства з дослідними полями.

Особливе значення мала діяльність школи у сфері вивчення та селекції сільськогосподарських культур, удосконалення методів сівозміни та впровадження прогресивних підходів до удобрення ґрунтів. Завдяки належній дослідницькій базі, професійним кадрам і міжнародній співпраці, Дублянська рільнича школа стала центром аграрної інновації свого часу. Важливо підкреслити, що її внесок у розвиток рослинництва не обмежувався лише регіоном Галичини, а мав вплив на ширший простір Австро-Угорщини та пізніше України [2].

Переломним моментом у становленні рослинництва при Рільничій школі став 1870 рік [3]. У цей час в межах реорганізації пришкільного господарства введено основну сівозміну, що стало важливим кроком у раціональному використанні ґрунтів. Було розширено площі під картоплю та ріпак, а посіви кормового буряку та моркви були зменшені. Важливою складовою господарства стало функціонування вівчарні, що сприяло розвитку агрономічних експериментів із вирощування кормових культур. Для проведення практичних занять і наукових досліджень при школі функціонувало дослідне поле площею 5 гектарів. У польових експериментах вивчався вплив різних видів добрив (мінеральних та зелених) на врожайність зернових, бобових культур та картоплі. Крім того, на дослідному полі була створена велика колекція сільськогосподарських рослин, що дозволяло проводити селекційні дослідження та тестування нових сортів. Для забезпечення якісного навчання та дослідницької діяльності у школі були створені гербарні, мінералогічні та геологічні колекції. Ботанічний сад закладу містив кілька сотень зразків рослин, що використовувалися для навчання та наукових досліджень. Водночас школа стикалася з проблемами технічного забезпечення, зокрема нестачею сільськогосподарських машин та недостатнім фінансуванням хімічної лабораторії.

Станом на 1875 рік рільнича школа стала важливим

центром досліджень у сфері рослинництва [4]. Тут викладаються принципи організації сівозміни, класифікація та оцінка земель, проводяться важливі польові дослідження ефективності застосування добрив, повноцінно функціонує хімічна лабораторія з вивчення хімічних і фізичних властивостей ґрунтів, якостей добрив та їхньої агрономічної цінності, проводяться анатомо-фізіологічні дослідження. У складі навчального закладу функціонує дослідне поле та ботанічний сад, хімічна лабораторія, бібліотека, школа утримує мінералогічну та ботанічно-зоологічну колекції.

У 1901 році в Академії рільництва у Дублянах було створено кафедру рільництва і рослинництва, яка згодом стала провідним науковим осередком [1]. Її діяльність охоплювала як навчальний, так і дослідницький процеси. Важливим здобутком кафедри стало створення власної бібліотеки, яка станом на 1914 році налічувала близько 500 томів і отримувала спеціальну наукову періодику з різних країн Європи. Одним із ключових науковців, які зробили значний внесок у розвиток рослинництва в Дублянах, був професор Казимір Мічинський. Він очолював кафедру рільництва та рослинництва у 1915–1918 роках і одночасно виконував обов'язки ректора академії. Під його керівництвом була створена дослідна станція з вирощування сільськогосподарських культур, а також станція селекції та насінництва, що заклало основи для подальшого розвитку аграрної науки.

Рільнича школа у Дублянах зробила значний внесок у розвиток рослинництва та аграрної науки. Завдяки створенню спеціалізованої кафедри, організації дослідного поля, впровадженню нових методів сівозміни та діяльності видатних науковців, навчальний заклад став важливим центром аграрної освіти і досліджень. Попри певні труднощі з матеріально-технічним забезпеченням, школа продовжувала розширювати свої наукові можливості та сприяти підготовці кваліфікованих аграрних спеціалістів. Її діяльність мала довготривалий вплив на розвиток сільського господарства в регіоні, залишаючи спадщину, що вплинула на подальший розвиток аграрної науки в Україні. Вплив Дублянської рільничої школи відчувався не лише у межах регіону, а й на загальноукраїнському рівні. Підготовлені

нею спеціалісти поширювали отримані знання, що сприяло загальному зростанню продуктивності сільського господарства. Попри певні труднощі з матеріально-технічним забезпеченням, школа продовжувала розширювати свої наукові можливості та сприяти підготовці кваліфікованих аграрних спеціалістів. Її діяльність заклала міцний фундамент для подальшого розвитку аграрної науки в Україні, забезпечуючи передумови для вдосконалення сільськогосподарських технологій та підвищення врожайності основних сільськогосподарських культур.

Список літератури:

1. Кафедра технологій в рослинництві. Львівський Національний Університет Ветеринарної Медицини та Біотехнологій. URL: <https://lnup.edu.ua/en/kaftekhuros> (дата звернення: 03.04.2025).
2. Клименко М. Б. Становлення рільничої школи Дублян як освітньо-накового осередку у 1856-1876 рр. Історія науки і біографістика. 2025. № 1. doi.org/10.31073/istnauka202501-05
3. Rolnik : czasopismo dla gospodarzy wiejskich : organ urzędowy c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego. T.6, [Zeszyt 3] (marzec 1870)
4. Surzycki, S. Rozwój wiedzy rolniczej w Polsce. Krakow: Ksiegarnia Gebethnera i Wolffa. 1928, 329 s.

УДК: 581.1:579.64

**РОЛЬ РИЗОСФЕРНИХ МІКРООРГАНІЗМІВ У
ФОРМУВАННІ БОБОВО-РИЗОБІАЛЬНОГО СИМБІОЗУ**

Комінарець О. Є. Обезюк І. М.

Інститут фізіології рослин і генетики Національної академії
наук України

E-mail: anqueitas@ukr.net

Створення нових високоврожайних сортів зернових культур, що позитивно реагують на великі дози азотних добрив, спричинило зелену революцію в сільському господарстві та стало причиною більш, ніж десятикратного збільшення врожайності